

KASTA ÄPPLE

Mette Moestrups *Till den vackraste* uppehåller sig närmast tvångsmässigt vid äppelfrukten och dess tillhörande myter och symboler. Lyra Koli, själv äppelfantast, fascinerar av poetens förmåga att ruska nytt liv i fruktsymboliken. ”Moestrup har kastat in äpplet, avslöjat festen som krig och kriget som fest”, skriver hon.

[Lyssna på recensionen? Klicka på pilen!]

Blodäpplet är rött på insidan och utsidan. Skalets färg blöder igenom hela fruktköttet, lämnar bara en vit åder som kontrastring kring kärnhuset. På tyska heter det Blutapfel, på engelska Redlove. Med sin muterade blossande skönhet säljs äpplena i varianter som *Redlove Circe* och *Redlove Calypso*, musernas frukt, en framodlad myt och den ultimata kärnpunkten för Mette Moestrups nya diktsamling.

Mitt i natten vaknar diktjaget och stirrar rakt på ett äpple. Eller finns det två i rummet? Många mardrömmar senare kretsar medvetandet förvirrat kring den gåtfulla frukten igen:

**Blodäpplet, draperat av det bleka morgonljuset
som kilar in sig genom gardinspringorna, ögonlocksspringorna.
Dammkorn i en Saturnusring kring äpplets diameter. Ångesten
över det andra äpplet. Om det var två? Var det två? Eller inte?
Låg de inte och såg ut som små bröstproteser i mörkret?
Jag tar tag i mina egna, äkta. De är två. Ett äpple.
Helt slutet kring sin enhet, helhet. Och inuti, osynligt, dolt:
Kärnhus och kärnor. Små äggformade kärnor.
Men doften av blottlagt äppelkött darrar ikapp**

**med alkoholandedräkt och svettutdunstning i luften: Om det var två, var är då det andra äpplet nu? Dess försvinnande liksom återspeglas i blodäpplet, som flimrar framför mina blodsprängda ögonglober. Munnen och könet känns ditklistrade. Läppaktiga äppelbåtar. När något är rött utanpå och inuti. Blutapfel. Dunkande hjärta.
/.../**

Är symboliken dubblerad, är våra intryck, våra kroppar det? Språket, kluvet som en fuktig frukt, glänser i det klara ljuset Moestrup lyfter fram det i. En spökaktig känsla av att se dubbelt präglar diktsamlingen som helhet, och blir som starkast när myterna överlagras med andra modus.

Titeln *Till den vackraste* är hämtad från dikten "Erisvariationerna" som sammanför gudinnan Eris med planeten. Eller bör Eris ens kallas för planet? Till och med på NASA råder oenighet om hur den relativt lilla himlakroppen ska klassificeras, en isklump som hotar att destabilisera kategorierna. På ett liknande vis störde gudinnan Eris bröllopfesten hon inte var inbjuden till, genom att kasta in ett äpple med inskriptionen: "Till den vackraste". Hera, Afrodite och Athena ville alla ha det. Det inkastade äpplet skapade krig mellan de mest fåfänga av gästerna. Eller som Moestrup skriver: "FESTEN VAR BARA ETT KAMOUFLERAT KRIG", "ERIS SEGER: AVSLÖJANDET AV DET". Eris: en gäckande sammanblandning som samtidigt är en dualitet. En tvehågsenhet som samtidigt är en insikt. Eris: äppelkastaren. "BETYDER DET ATT HON HATAR KÄRLEK? / ELLER MERA NÅGOT Å LA: DEN KÄRLEK SOM TROR / ATT HAT INTE FINNS ÄR INTE KÄRLEK"

Det ska sägas: jag är besatt av äpplen, och är kanske därför ovanligt disponerad för att bli gripen av Moestrups senaste bok. Men vi är knappast ensamma om det, vare sig i historien eller litteraturen. I dikten "Blodäppeldygnet: Nej, jag lyckades aldrig skriva den där essän om poesins blå blomma" graviterar jaget liksom ofrivilligt mot frukten istället för blommorna, köttar ner sig i djupare och grumligare lager av dess laddade symbolik. Frukthet, synd, sex, kunskap, makt, förgänglighet. "Skriv inte om äpplen", manar sig diktjaget ändå, "utan om blommor." Ändå kan hon inte hålla fingrarna ifrån Nelly Sachs "insiktens svarta äpple" och känner sitt fokus falla från "liljornas doft Himmel" till jordens ruttna äpple. Moestrup kan inte slita blicken från frukten som förkroppsligar gränsen mellan gott och ont, och denna på samma gång övertygade och tvehågsna drivkraft får ibland dikten att formligen vibrera av liv.

Man skulle kunna säga att hon har levlat upp från *Golden Delicious* (2002, på svenska 2004), en fin diktsamling men ett äpple långt ifrån utsökt, till frukten som blöder på insidan. Titeln till trots handlar den första samlingen i svensk översättning knappast om äpplen, med undantag för en liten förtjusande dikt som heter "Åh Ingrid Marie", i vilken det bland annat står: "Betydde ett äpple då inte ett äpple för dig som ett äpple betyder ett äpple för mig och vad betyder i så fall det? Säg inte *Du betyder ingenting för mig*. Jag vet det. Vi kan inte jämföra oss med äpplen." Omöjligheten i jämförelsen och liknelsens

oemotståndlighet samexisterar redan tidigt hos Moestrup, och frukten får ofta balansera den klivna laddningen. I *Dö, lögn, dö* (2012, på svenska 2013) finns äpplena också bara med antydningssymbolik, men med liknande glidande halvsymbolik: "Ty tiden är övermogen som två ludna äpplen ... att ge till en hypotetisk dotter".

En annan sak (förutom äpplena, som jag ska försöka sluta tjata om nu) som skiljer den nya samlingen från de tidigare som finns utgivna på svenska är att Moestrups stökiga lekfullhet här har stramats upp och organiserats. Utan att mista känslan av spontanitet är det en snyggt strukturerad samling, med nio sviter, "en för varje musa", som presenterar formmässigt väsensskilda variationer på en mjukt sammanhållen tematik. Muserna representerar en sorts halvt drömd, mäktig, frisläppt, inflytelserik, nästan tricksterartad femininitet, och hos Moestrup blir den här energin lika delar hemsökelse som vägledning. Hon har en säregen förmåga att skriva fram bilder som trots att de gestaltar ångest samtidigt glöder av skönhet och hopp. Redan på första sidan, i den samlingssammanhållande sviten "Vad är vackert, vackrare, vackrast? Jag funderar på det under 13 nätter" finns en sådan mening att dra efter andan över: "Inuti sömnlösheten finns en nästan norrskensgrön glans som får mig att gråta."

Moestrup glider mellan tyska, danska och engelska, slang, anglicismer, egna återgivningningar och översättningar av andras diktrader med en friktionslöshet som Jonas Rasmussen på något magiskt vis lyckats fånga i sin översättning. *Till den vackraste* har dessutom en generöst självkommenterad intertextualitet som inviger läsaren i författarens läsvärld snarare än att, som implicita referenser annars ofta gör, skapa exkludering. Genom att visa oss inte bara vad utan *hur* hon läser öppnar Moestrup samtidigt sina egna texter, och påminner om hur intimt livsnära poesin kan vara, tills det att läsa Sapfofragment nästan känns som att röra vid sin egen kropp.

De tre starkaste sviterna är utan tvekan "Vad är vackert, vackrare vackrast?", "Erisvariationerna" och "Blodäppeldygnet", texter jag genast blivit så fäst vid att jag har svårt att tänka mig att låna ut den här boken. Men det finns också mindre intressanta delar av *Till den vackraste*. Ibland tenderar Moestrup att bli nästan banalt plakatpolitisk, med rader som "Fyll alla Europas slott och palats med klimatflyktingar" i sviten "Man tror man plockar äpplen". Hennes kringrotande i sin egen (avlägsna) släkthistoria, och kritiken av en nationalistisk poet som varit hennes gammelmormors halvbror, i slutet av "Blodäppeldygnet" känns också mest tillrättalagd.

Det verkliga politiska arbetet i de här dikterna sker inte genom några sådana proklamationer, utan finns i själva hennes behandling av språket. Genomgående skriver Moestrup fram en halvt oartikulerad insikt om att det aldrig går att skaka maktens symbolik ut ur orden; men det går att ruska om dem som snökulor, och tillfälligtvis skapa ett annorlunda, glittrande utfall av bilder. Det sker i läsningen, i skrivandet och i de ständigt betydelseglidande upprepningarna av myter. Hon citerar en Sapfo-forskare som frågar sig om det hyacintfärgade ägget i ett av fragmenten är "1) *a clitoris hidden under labia*, 2)

the supremely beautiful woman, a tiny Helen, and 3) a story, object, and person hidden from male culture”.

Moestrup säger till läsaren: ”Du tycker kanske att det är lite i överkant. Du blåser kanske bort lite hår ur ansiktet och säger pfff pfff. Jag suckar och lägger på mera lipgloss i mörkret. Tycker du inte att det har betydelse för frågan om vad skönhet är, huruvida Leda blev våldtagen av en svan eller hittade sin klitoris?!”.

Till den vackraste visar att alla laddade berättelser bär sådana öppna frågor i sig. Moestrup har kastat in äpplet, avslöjat festen som krig och kriget som fest. Bit i frukten. Slicka i dig saften. Klibba ner fingrarna. Läs den här diktsamlingen.

Till den vackraste
Mette Moestrup
Övers. Jonas Rasmussen
Pequod press, 2021

Författarfoto: Kajsa Gullberg